

ζήν τινα *Περίηγηται*, ἥτις θεωρεῖται ἐν τῶν ἀριστῶν αὐτοῦ ἔργων.

Μετὰ τὸ τέλος τοῦ Ῥωσσικοῦ πολέμου μεταβὰς εἰς Μόσχαν, ἐνησχολήθη περὶ πλείστας ἄλλας ποιήσεις, ἃς καὶ ἐδημοσίευσεν, ὡς τὸν *Οἰκίσκον τῆς Κολόμνας* (συνοικίας ἐν Πετρούπολει) τὸν *γαίργυρον Ἰαπότην, τὸν Μοζάρτην καὶ Σαλιέτην* καὶ τὸ κατὰ τὴν παρώλην *συμπόσιον* πρὸς δὲ καὶ τὰ πέντε πρῶτα ἄσματα τοῦ *Ιβάν Βελκίνου*.

Περὶ τὰς ἀρχὰς τοῦ 1831 ἀπεβίωσεν ὁ προσφιλὴς αὐτοῦ φίλος *Ιβάν Δελτίγ*, καὶ ὁ θάνατος αὐτοῦ τὸν ἐλύπησε καιρίως, ἀλλὰ τὴν θλίψιν αὐτοῦ περιέστειλεν ὁ μετ' οὐ πολὺ γενόμενος γάμος του μετὰ πλουσίας τινὸς Ῥωσσίδος, ἣν ἀγάπα περιπαθῶς. « Ἴδου τέλος, ἔγραφε πρὸς τινα φίλον του, καὶ ἐγὼ ἐνυμφεύθη. Καίτοι μικρὸν ἐξησκημένος ὢν εἰς τὴν εὐτυχίαν, νομίζω ἤδη ὅτι εἰσέρχομαι εἰς νέαν ζωὴν, καὶ ἐν μόνον παρακαλῶ, νὰ μὴ μεταβληθῇ τοῦ λοιποῦ ἡ τύχη μου, διότι ἄνευ τῆς ἀναμνήσεως τοῦ Δελτίγ, ἤθελον ἀπολαύει πλήρους εὐδαιμονίας. »

Τὰ τελευταῖα αὐτοῦ ἔτη διήνυσεν ὁ Πουσκίνος κατὰ μέγα μέρος εἰς Πετρούπολιν, ἐπισκεπτόμενος ὅμως ἐνίοτε καὶ τὴν Μόσχαν, οὐδὲ λησμονῶν τὸ Τζερκόε-σέλο, ἐν τῷ ὁποίῳ διήλθε τὰ πρῶτα τῆς νεότητός του ἔτη καὶ ὅπου ἔζη ὁ περικλεῆς ποιητὴς Γιουκόβσκη. Ἐν τῇ τελευταίᾳ ταύτῃ πόλει διατρίψας ἐν ἔτος ὁ Πουσκίνος ἦλθεν εἰς ἀμιλλαν οὕτως εἰπεῖν πρὸς τὸν Γιουκόβσκη, διότι ὅτε ἐκεῖνος ἐδημοσίευσεν τὴν ᾠδὴν του εἰς τὴν *δόξαν τῆς πατρίδος*, ὁ Πουσκίνος ἀπάντησε δι' ἐτέρας ᾠδῆς εἰς τοὺς *προμάχους τῆς Ῥωσσίας*, καὶ διὰ ποιηματίου ὅπερ ἐπέγραψεν ἡ ἐπίτειος τοῦ *Βοραδίνου* καὶ ἔταν ἄλιν ὁ πρῶτος ἐδημοσίευσεν τὰ *Ἀπομνημονεύματα τοῦ Τζάρου Βορεδέϊ*, ὁ Πουσκίνος τῷ ἀπεκρίθη διὰ τῶν *Ἀπομνημονευμάτων τοῦ Τζάρου Σαλτάρου*.

Μὴ ἀρκούμενος εἰς τὰς ποιήσεις ὁ Πουσκίνος ἐνησχολήθη καὶ περὶ τὴν συλλογὴν ὕλης πρὸς συγγραφήν ἱστορίας Πέτρου τοῦ Μεγάλου, ὅπερ ὅμως δὲν ἔφερεν εἰς τέλος καὶ ὅπερ καὶ αὐτὴ ἡ κυβερνήσις τῷ ἀνέθηκε. Πρὸς τοῦτο ἐπεσεκέφθη διαφόρους βιβλιοθήκας, καὶ θέλων νὰ ἐμπνευσθῇ ἐκ τῆς θέας αὐτῶν τῶν τόπων, μετέβη εἰς Ὁρεμבוῦργον ἔνθα ἔμεινεν ἐπὶ ἱκανόν. Ἀλλ' οὐδὲ τότε ἠμέλησε τὴν ποίησιν, διότι πλείστα τεύχη τοῦ κατὰ τὴν ἐποχὴν ἐκείνην ἐκδιδόμενου περιοδικοῦ συγγράμματος «*Γαμεῖον ἀναγνώσεως*» φέρουσιν οὐκ ὀλίγας αὐτοῦ ποιήσεις.

Τὸ τέλος τοῦ Πουσκίνου ὑπῆρξεν οἰκτρὸν, διότι ἔλθων ἕνεκα λόγων οἰκογενειακῶν εἰς ἔριδα πρὸς τινα εὐγενῆ, καὶ προκαλέσας αὐτὸν εἰς μονομαχίαν, ἐπληρώθη καιρίως ὑπ' ἐκείνου καὶ ἀπεβίωσε τῇ 27 ἰανουαρίου 1837 πλήρης δόξης καὶ τιμῶν. Πολλοὶ συγγραφεῖς μαρτυροῦσιν ὅτι ὁ διάσημος ἐκεῖνος ποιητὴς εἶχε προῖδει τὸν θάνατόν του, καὶ ὅτι εἶχε καὶ τὸν τάφον του προετοιμάσει εἰς τὸ μοναστήριον τοῦ Σβιατογόρσκης ὅπου κεῖται πλησίον τῆς μητρὸς αὐτοῦ, δόξα ἐθνικῇ τῆς Ῥωσσίας δικαίως λογιζόμενος. Ε. Σ.

ΑΝΑΜΝΗΣΕΙΣ ΙΤΑΛΙΑΣ.

Αἰ προβόησεις τῆς θείας Ἀναστασίας καὶ τῆς ἀρετῆς Βέρβας.

III

BONIFATIOΣ ΣΑΝΤΕΛΛΙΝΗΣ.

ΕΚ ΓΕΝΕΤΗΣ ἐκέκτητο δικαίωματα πρωτοκαθεδρίας εἰς τὴν ἀριστοκρατικωτέραν τῶν αὐλῶν, τὴν αὐλὴν τοῦ Ἰψίστου ἦτο κάτοχος τοῦ κοινοτέρου τῶν ὑπὸ τοῦ οὐρανίου συντάγματος ἀπαιτουμένων προσόντων. Ὁ πατήρ του, βιομήχανος εὐπορος, βλέπων ὅτι ἦτον ἀδύνατον νὰ μάθῃ οἰκονομικὰ τέχνην, ἀπηλίπισθη, τῷ ἔβαλεν εἰς τὰς χεῖρας τὸ ἱερὸν εὐαγγέλιον, τὸ μόνον ἴσως βιβλίον, ὅπερ ἐκόσμηε τὴν πλουσίαν αὐτοῦ βιβλιοθήκην, τῷ ἔδωκε τὴν πατρικὴν του εὐχὴν, ἥτις ὁμοίαζε μᾶλλον κατάραν, καὶ τὸν ἔστειλε νὰ μάθῃ γράμματα. Ὁ καλὸς ἐκεῖνος ἄνθρωπος ἐνόμιζε καὶ δικαίως ὅτι, τὰ βιβλία εἶναι πλέον εὐμάλακτα παρὰ αἱ σφύραι καὶ τὰ σκέπαρνα, καὶ ὅτι ὅσοι δὲν δύνανται νὰ γένωσι ζυλοῦργοι ἢ τέκτονες πρέπει ἀφεύκτως νὰ γένωσι λόγιοι. Ἀλλὰ πρὶν ἢ λάβῃ τὸ ἔκτακτον τοῦτο μέτρον, πρωτοφανὲς εἰς τὰ χρονικά τοῦ οἴκου του, ἔνθα ἐκ πατρὸς εἰς υἱὸν πάντες ἐξήσκησαν τέχνην, συνεκάλεσε μέγα οἰκογενειακὸν συμβούλιον, οὗτινος σιωπηλῶς ἐκήρυξεν ἑαυτὸν πρόεδρον. Ἐκθέσας, μὲ ὄλην τὴν πικρίαν πατρικῆς καρδίας πληγωμένης, ὅσα εἶχε παράπονα κατὰ τοῦ χαριτοδρότου υἱοῦ του, ἐπέρανε τὴν ἀγόρευσίν του ὡς ἐξῆς. « Καθὼς βλέπω ὁ προκομμένος αὐτὸς ποτὲ δὲν θὰ κατορθώσῃ νὰ γένῃ ἕνας ὁπωσοῦν καλὸς τεχνίτης » εἶπέτε μοι, παρακαλῶ, τί νὰ τὸν κάμωμεν; »

Τὸ ἱερατικὸν στάδιον, τὸ ὁποῖον οὐδὲν ἄλλο σχεδὸν ἀπαιτεῖ εἰμὴ ἐν μαῦρον ῥάσον ὅπως ὁ φέρων αὐτὸ εἰσδύῃ πανταχοῦ, ἀνοίγη πᾶσαν θύ-

ραν και πᾶσαν καρδιαν, ἐνὶ λόγῳ λύη και δεσμεύη, προσέβαλεν ἀμέσως ἐξ ἀρχῆς τὸν νοῦν τῶν διασκεπτομένων. « Τίς οἶδεν, ἔλεγον, ἂν ὁ σήμερον ἄσημος και ἄγνωστος ἱερεὺς δὲν καταστῆ μίαν ἡμέραν, μὲ ὀλίγα μέσα και ὀλίγας συστάσεις, ἀρχιερεὺς, ἐπίσκοπος, ἀρχιεπίσκοπος και ἂν ὄχι Πάπας, τοῦλάχιστον καρδιναλίος! . . . Ἐχομεν τόσα και τόσα τοιαῦτα παραδείγματα! . . . » Ἀλλὰ μόλις ἤρξαντο νὰ οἰκοδομῶσι τὸν ἐπὶ τῆς ἄμμου οὐρανομήκη ἐκεῖνον πύργον, και αἱ γλώσσαι τῶν ἀνθρώπων . . .

— « Πάλιν ἐσυγχύσθησαν ; »

— « Ὄχι! ἐσύγχυσαν ἀπλῶς τὸ πρᾶγμα. »

Αἱ κατηραμέναι κακαὶ γλώσσαι, — ὑπάρχουσι πανταχοῦ, και ὡς πρὸς τοῦτο ἡ μικροσκοπικὴ Βιέντινα (1), πατρὶς τοῦ περικλειοῦς Βονιφατίου, δὲν ἔχει τίποτε νὰ ζηλεύσῃ τὰς κλεινὰς Ἀθήνας, γενέθλιον γῆν τοῦ ἐνδόξου Ω — Ω . . . —, αἱ κακαὶ γλώσσαι, ἐκ φθόνου βεβαίως κινούμεναι, εἶχον διαδώσει, πρὸ ὀλίγων ἔτι ἡμερῶν, μυρία ὅσα κατὰ τοῦ ἀγαθοῦ νεανίου. Οὕτως, οἱ μὲν ἔλεγον ὅτι προνοητικὸς τις σύζυγος ἠναγκασθή νὰ καταφυγῇ εἰς τὸ ξύλον τῆς γνώσεως, ὅπως φωτίσῃ τὸν ἀπερίσκεπτον νέον, και προληφθῆ μέγα τι δυστύχημα, ἀπειλοῦν τὸν ἕνα ἐκ τῶν δύο, τίνα ὅμως δὲν ἔλεγον. Ἄλλοι ἐβεβαίουν ὅτι πονηρὰ τις χωρικὴ τὸν ἔκαμε νὰ διέλθῃ ὀλόκληρον νύκτα χειμῶνος ἐντὸς πενηχρᾶς καλύβης, ἐπὶ ὑγράς ψάθης, ὑποσχομένη ἀργότερα ἀναπαυτικώτεραν κλίνην' και ἄλλος πάλιν ὅτι οὐχ' ἤττον εὐφυῆς ἀστὴ ἔδωκεν αὐτῷ λαμπρὸν πλὴν ἀνωφελὲς μάθημα φρονήσεως. Προσποιεῖται ἡ πανούργος ὅτι δὲν δύναται νὰ τὸν εἰσαγάγῃ εἰς τὴν οἰκίαν διὰ τῆς θύρας, και πείθει αὐτὸν νὰ εἰσπηδήσῃ διὰ τοῦ παραθύρου ὅθεν ὑπεῶδη τινὰ νύκτα στερεὸν ἀερόστατον, κινιστρον δηλαδὴ, διὰ σχοινίου δεδεμένον κατέρχεται ἐκ τοῦ παραθύρου. Ὅλος χαρὰ ὁ καλὸς μας Βονιφατίος εἰσπηδᾷ εἰς αὐτὸ, ὡς Ἄρσψ ἐπὶ τοῦ γαύρου ἵππου του. Ὁ κάλαθος σείεται . . . περιστρέφεται . . . ὑψοῦται ὀλίγον κατ' ὀλίγον . . . ὀλίγον ἀκόμη και ἰδοὺ τὸ χεῖλος τοῦ παραθύρου . . . ἀλλ' αἰφνης τὸ ἀερόστατον σταματᾷ, δὲν κινεῖται πλέον . . . ὁ ἀτρόμητος ἀεροναύτης μένει ἐκπληκτος . . . ὑψώνει τοὺς ὀφθαλμοὺς, ἀλλ' ὁ λευχείμων ἄγγελος, ὅστις ἔμελλε νὰ τὸν εἰσαγάγῃ εἰς τὸν παράδεισον, εἶχεν ἀναληφθῆ . . . σκό-

τος και σιωπῇ περιβάλλει τὴν οἰκίαν . . . Μία ὥρα παρέρχεται . . . Ὑψώνει πάλιν τοὺς ὀφθαλμοὺς και ἀμέσως τοὺς καταβιδιάζει — βρέχει —! . . . ψιθυρίζει ἐν ὄνομα, ἀλλ' ἡ κατηραμένη βροχὴ πνίγει τὸ ὄνομα μὲ τὸν κρότον τῆς . . . προσπαθεῖ νὰ ἀναρρίχῃθῃ διὰ τοῦ σχοινίου, πλὴν εἰς μάτην . . . τὸ κἀθυρον σχοινίον δὲν παρέχει λαβὴν, και αἱ χεῖρες του ὀλισθαίνουσιν ἐπ' αὐτοῦ . . . Ἐν τούτοις δὲν ἀπελιπίζεται εἰσέτι, και δικαίως . . . Τὸ κἀνιστρον σείεται ἐκ νέου . . . ὁ λευχείμων ἄγγελος ἐπανῆλθεν εἰς τὴν θέσιν του . . . ὁ Βονιφατίος ἀναπνέει . . . ζητεῖ νὰ ὀμιλήσῃ . . . ἀλλ' ἐξαίφνης ὅλα τὰ παράθυρα και τῆς οἰκίας ἀφ' ἧς ἐκρέματο και τῶν πέριξ οἰκιῶν ἀνοίγονται μὲ πάταγον . . . πληροῦνται φώτων και θεατῶν . . . Ὁ κάλαθος, σφοδρῶς ὠθούμενος, διαγράφει περιστροφὰς φανταστικὰς, ἀπειλούσας σκοτοδινίαισιν, ὡς τὰς τῶν κολασμένων τοῦ Δάντου . . . ὁ ἄγγελος γελᾷ ὡς ἡ γυνὴ τοῦ Διαβόλου (1), ὁσάκις κατορθῶν νὰ ἀπατήσῃ τὸν ἀπατεῶνα σύζυγον τῆς . . . οἱ θεαταὶ καγχάζουσιν ὡς δαίμονες, ἐπὶ τῇ θεᾷ φρικώδους ἀνομήματος . . . και ὁ περιμενόμενος παράδεισος μετατρέπεται εἰς ἄδην, γέενναν, κόλασιν! . . .

Τοιαῦτα πρᾶγματα διέδιδον οἱ κακοὶ ἐκεῖνοι ἄνθρωποι κατὰ τοῦ ἀγαθοῦ Βονιφατίου, ἄτινα, κατὰ τὴν ἔμφρονα γνώμην τῶν διασκεπτομένων, καθίστων τὴν ἱερωσύνην, ἂν οὐχὶ ὅλως ἀπρόσιτον, τοῦλάχιστον λίαν ἀκανθώδες στάδιον εἰς νέον, ὅστις ἐνόει τὸ εὐαγγέλιον τόσῳ κακῶ, ὥστε ἡγάπα μᾶλλον τὴν πλησίον ἢ τὸν πλησίον. Καὶ ὅμως ἂν τὸ σοφὸν ἐκεῖνο συνέδριον δὲν ἔζη μὲ τὰ βιβλία, ὅπως ζῆ ἀνὴρ και γυνὴ μετὰ τὸν μῆγα τοῦ μέλιτος, δὲν ἤθελε βεβαίως ἀγνοεῖ ὅτι ὑπῆρξέ ποτε μέγας τις λαὸς, εἰ και μικρὸς κατὰ τὸν ἀριθμὸν, λίαν ἀνδρείος, και περ πάντοτε ἡττώμενος, ἐκ τῶν μᾶλλον ῥωμαλέων, και τοι ὑπὸ δυσειδεστάτων νόσων ἐμαστιζέτο, ὅτι ὁ μέγας ἐκεῖνος

(1) Ἡ ἅγια Θηρεσία ἐκφράζει ἔστιν ὅπου τὴν ἐξῆς ὠραίαν ἰδέαν. « Ὁ Διάβολος πρέπει μεγάλως νὰ ὑποφέρει μὴ δυνάμενος νὰ ἀγαπᾷ. » Εἶναι λοιπὸν δυνατόν νὰ ἔχη σύζυγον, τοῦ γάμου προϋποθέτοντος ἀγάπην; Ἐν τούτοις πρέπει νὰ ᾔναι ἔγγαμος (πιθανὸν δὲ νὰ ἔκαμε un mariage de convenance, ὡς λέγουσιν οἱ Γάλλοι), ἄλλως ἀποβαίνει ἀδύνατος ἡ ἐξήγησις τῆς, παρ' ἡμῖν τε και παρ' Εὐρωπαϊαίς, κοινοτάτης λέξεως Διαβόλισσα. Τὸ δαιμόνιον τοῦ Ἀβδηρίτου θὰ ἠδύνατο βεβαίως νὰ μᾶς λύσῃ τὴν ἀπορίαν, ἂν δὲν εἶχε φωτισθῆ ἀποτασσόμενος τῷ Σατανᾷ.

(1) Πολίχνη τῆς Τροσκάνης, ὀλίγον ἀπέχουσα τοῦ Πράτου.

λαός έλαβε μέγαν ήγεμόνα (τά πάντα μεγάλα παρά τοίς μεγάλοις), ότι ό μέγας εκείνος ήγεμών είχε μέγα χαρέμιον, ότι τό μέγα εκείνο χαρέμιον περιείχε μέγαν αριθμόν σουλτάνων, έπτακοσίας πρώτης τάξεως και τριακοσίας δευτέρας, τό όλον χιλίας σουλτάνας, και ότι, τέλος, ή έρωτική αύτη πολυτέλεια ούδόλωσ έμπόδισε τόν μέγαν εκείνον ήγεμόνα νά ήναι άγχπυτός τῷ Κυρίῳ, και νά θεωρηται ώς ό σοφώτερος, ό περινούστερος, ό δικαιότερος τῶν παρελθόντων, παρόντων και έλευσομένων Παδισάχ. Δυστυχῶσ διά τόν Βονιφάτιον, ή σεβαστή εκείνη συνέλευσις ούδεμίαν είχε γνώσιν τῶν σπουδαίων τούτων γεγονόντων, άτινα πάσ σεβόμενος έαυτόν άνθρωπος όφείλει νά γινώσκη, έκτιμᾶ και, ει δυνατόν, μιμηται, επί ποινη άφορισμοῦ έν τῷ κόσμῳ τούτῳ και ψυχικῆς άπώλειας έν τῷ έτέρῳ και ούτω παμψηφει έκήρυξε τόν άτυχή νεανίαν άνάξιον νά καταστῆ ύπηρετης τοῦ Υψίστου.

— « Άφ' οῦ λοιπόν, επανέλαθεν εκ δευτέρου ό πρόεδρος, τόν χαμένον αυτόν δέν ήμπορούμεν νά τόν κάμωμεν οὔτε τεχνίτην, οὔτε ιερέα, τί διάβολο θά τόν κάμωμεν ; »

— « Εὔρον ! . . . άνεράξεν ή δεσποινίς Αναστασία, εκ πατρὸς θεία τοῦ νεανίου, άφ' οῦ προηγούμενως έκαμε τό σημεῖον τοῦ σταυροῦ, ώς καλή χριστιανή, άκούουσα τό όνομα τοῦ Διαβόλου, εὔρον, ό Βονιφάτιος γνωρίζει τά βότανα, πολλάκις μοι συνέλεξε χαμόμηλον διά ... τήν κεφαλαλιάν μου και κατασκευάζει τό μ. η λ ά π ι ο ν (1) καθ' ὅλην τήν έντέλειαν άν σπουδάση όλίγον, θά γένη άξιόλογος ιατρός. Ο ιατρός, εξηκολούθησεν ό ευγλωττος κρινολινοφόρος ρήτωρ, είναι ή πρόνοια τῆς οικογενείας του, τῷ πληρόνουσι τās επισκέψεις του (οῦχι παντοῦ, φιλάτη Αναστασία), και τῷ στέλλουσι δῶρα τά Χριστούγεννα και τό Πάσχα' όταν έχη τις ιατρόν εις τήν οικίαν του, έχει τά πάντα υγείαν, βούτυρον, χρήματα, έλαιον, ύπόληψιν, οῖνον, τιμάς, ίχθυς, έρνιας, όλα τοῦ κόσμου τά καλά και άφίνω ότι κάθε οικοκύρης άνθρωπος τό έχει διά τιμήν του νά τόν όνομάση υἱόν του (ένταῦθα ή σεμνή κόρη έσκυψε τοῦς οφθαλμοῦς, και παρθενικόν έρύθημα διεχύθη επί τῶν παρειῶν τῆς) Μή βραδύνωμεν λοιπόν, άδελφέ μου, άς τόν κάμωμεν όγλίγωρα ιατρόν. »

— « Ιατρο ο ον, » επανέλαθεν ώς ήχῶ ή συνέλευσις.

(1) Melapio, πτισσάνη εκ μήλων κατασκευασμένη, έν ή προστίθεται συνήθως και γάλα, ιατρικόν κοινῆς χρήσεως έν Τσακάνη κατά τοῦ βηχός.

Άλλ' ό γέρων Σαντελλίνης ήγάπα παρά πολύ τά χρήματα, τά όποια ώνόμαζε τ ό ά λ η θ έ σ α ἱ ἷ μ α τ ο ῦ ἀ ν θ ρ ῶ π ο υ, και πολύ όλίγον τήν ιατρικήν, ώστε νά αποφασίση νά ύποστῆ άφαιμάξεις χάριν τοῦ Ιπποκράτους, διότι είχεν άκούσει ότι οι πρώτοι άσθενείς έφ' ὧν οι νέοι ιατροί μανθάνουσι τήν τέχνην τῶν αφαιμάξεων είναι πάντοτε οι γονεῖς των. Αἱ προφάσεις λοιπόν δέν τῷ έλειψαν ὅπως άποφανθῆ κατά τοῦ ιατρικοῦ σταδίου, άπαγγέλλων συγχρόνως τόν λαμπρότερον τῆς ιατρικῆς πανηγυρικόν, πρὸς χάριν βεβαίως τῆς φιλοτιμίας τοῦ προαγορευσαντος. Εἰς μάτην ὅμως ή φιλάτη Αναστασία ήτο κόρη τῆς Εὔρας, και έν μόνον πρᾶγμα είδεν ότι ή πρότασίς τῆς απεβρίφθη και ότι τό φιλότιμόν τῆς καιρίαν έλαβε προσβολήν, τό φιλότιμον γυναικός, εἰκοσιπενταετίδος μάλιστα και εισέτι άνυπάνδρου ! . . φαντασθῆτε ! . . οὔδέν τούτου τρομερώτερον ! . . Η Αναστασία είσήγησεν, ευκαιρίαν περιμένουσα.

Τήν ιατρικήν διεδέχθη ή μιμρά τῆς άδελφῆ φαρμακοποιία, τόν φαρμακοποιόν ό δικηγόρος, τόν δικηγόρον ό συμβολαιογράφος, τόν συμβολαιογράφον ό έμπορος, ένι λόγω όλα τοῦ κόσμου τά επαγγέλματα διήλθον ώς λιτανεία και τίποτε δέν άπεφασίσθη. Τά πάντα εύρισκεν ό πρόεδρος «καλά, λαμπρά, θεία, ούράνια, αλλά δυστυχῶσ ό εύλογημένος υἱός του δέν ήτο καμωμένος διά τίποτε άπ' αυτά, ήτο κοτζουροῦ, ξύλον άπελέκητον, » και ταῦτα λέγων ό γέρων Σαντελλίνης βαρυθύμους ὕψωνεν οφθαλμοῦς πρὸς τόν οὐρανόν, τήν δροφήν δηλαδή τοῦ δωματίου.

— « Ποῦ, εξηκολούθει άναστενάζων, ή εις φαρμακοποιόν άπαραίτητος προσοχή και φρόνησις ; ποῦ ή τοῦ δικηγόρου εμβριθεία και ευφύα ; ποῦ τό τοῦ συμβολαιογράφου σοβαρόν και έχέμυθον ; ποῦ τά εις έμπορον άπαιτούμενα χρηματικά και διανοητικά κεφάλαια ; ποῦ ό . . ; ποῦ ή . . ; ποῦ τά . . ; Ο Βονιφάτιος δέν έχει οὔδε έν άπὸ αυτά τά προσόντα (και νέος ένταῦθα άναστεναγμός), τό ήξούστε . . . (ναι ! ναι !), ήμπορώ νά κρύψω εις υμᾶς σύγγενεῖς μου, τήν λύπην και τήν έντροπήν μου ; . . (όχι ! όχι !). Άς άφήσωμεν λοιπόν τά επαγγέλματα αυτά, είναι δι' αυτόν έντελώς αδύνατα . . . »

— « Αδύνατα, » επανέλαθεν ή συνήθης ήχῶ.

— « Άς τῷ εύρωμεν κάτι τι ευκολώτερον . . . νά μή άπαιτῆ τόσας σπουδάς . . . »

— « Και τόσας δαπάνας » (γέλωσ), προσέθηκε μειδιῶσα ή Αναστασία.

Τὸ συμβούλιον εἰσήγησεν ἐπὶ τινα χρόνον· κενώσαν τὸν σάκκον τῶν ἐπαγγελματῶν ἐσκέπτετο τίνι τρόπῳ νὰ ἀπαντήσῃ προσφυῶς εἰς τὴν πρότασιν τοῦ τόσον ἀπαιτητικῶν προέδρου. Τέλος, ῥήτωρ τις, οὐτινος τὰ χεῖλη δὲν εἶχον εἰσέτι δῶσει σημεῖα λαλιᾶς, ἠγέρθη ἵνα λάβῃ τὸν λόγον. Ἰνομάζετο Πέτρος καὶ ἦτον ἐξάδελφος τῆς Ἀναστασίας, ἄνθρωπος ἀπλοῦκος ἀλλὰ φρόνιμος, μὴ χαίρων ὅμως παρὰ τῆ ἐξαδέλφῃ τὴν εὐνοίαν, ἣν ἔχουσι τὰ ἐννέα δέκατα τῶν ἐξαδέλφων καὶ ἐν Ἀθήναις καὶ ἀλλαχοῦ. Ἡ χαριτόβρυτος δεσποινὶς τὸν εὕρισκεν ἀγροίκον, ἀχαρὶν, ἀκαμψόν, εὐήθη, καὶ ἔλεγεν ὅτι ὁσάκις τὸν βλέπει ἢ τὸν ἀκούει τὴν πιάνουρ τὰ νεῦρά της. Τὸ ἀληθές εἶναι ὅτι οἱ ἄνθρωποι δὲν ἐσταμάτων εἰς τοὺς δρόμους ὅτε τὸν ἀπῆντων ἵνα τὸν θαυμάσωσι, καὶ ὅτι οὐδεμία νεάνις εἶχεν ἔως τότε βίβη εἰς τὴν λίμνην (1) ἐξ ἔρωτος πρὸς αὐτόν. Ἀλλὰ καὶ αὐτὸς ὁ εὐλογημένος διατί νὰ μὴ περιποιῆται ὀλίγον τὴν ἐξαδέλφῃν του; διατί νὰ μὴ τῆ εἶπῃ ποτὲ, ἔστω καὶ ψευδόμενος, εἶσαι εὐμορφῆ, ὡραία, χαρίεσσα, μοὶ ἀρέσκεις . . . σὲ ἀγαπῶ ; . . Ἰσως τότε ἡ εὐαίσθητος Ἀναστασία δὲν θὰ ἔπαυσε τόσον συνεχῶς ἀπὸ τὰ νεῦρά της καὶ δὲν θὰ ἠνωχλεῖτο τόσῳ πολὺ ἐκ τῆς θέας τοῦ ἐπὶ τῆς κεφαλῆς του λάμποντος φανοῦ, ὡς σκώπτουσα ὀνόμαζε τὴν φαλάκραν του. Αἱ γυναῖκες εἶναι πανταχοῦ αἱ αὐταί, εἶναι γριψῶδη αἰνίγματα, πλασθέντα πρὸς αἰώνιον τοῦ ἀνδρικοῦ νοῦς μαρτύριον· σχεδὸν πάντοτε κακολογοῦσιν ἢ περιπαίζουσι τοὺς ἄνδρας, ὅτε μὲν ἀπὸ πείσμα, διότι οὗτοι δεῖκνυνται ὅλως ἀνάσθητοι εἰς τὰ κάλλη καὶ τὰς προκλήσεις των, ὅτε δὲ ἐξ ὑπερηφανίας, διότι ὑπὲρ πᾶν ἄλλο εἰς αὐτὰς ἐνδιαφέρονται. Ὅποια τις λοιπὸν ἡ ὁδὸς, ἣν ὀφείλει τις νὰ βαδίσῃ; τοῦτο οὐδὲ αὐτὸς ὁ ἀγγινούστατος Διάβολος ἠξέυρει, διότι καὶ αὐτὸς ὁ τάλας δὲν εἶναι εὐτυχέστερος ἐν τῷ συζυγικῷ του βίῳ παρ' ὅτι οἱ ἄλλοι ἄνδρες, ἂν πρέπη νὰ πιστεῦσωμεν τοὺς ζωγράφους, οἵτινες τὸν παρέστησαν βεβαίως ὡς τὸν εἶδον.

Ἐν τούτοις ὁ ῥήτωρ, ἔλλειψει βήματος, εἶχεν ἀναβῆ ἐπὶ τοῦ θρανίου ἐφ' οὗ ἐκάθητο· ἦτο μικρόσωμος, ὡς ὁ Θεῖρος, καὶ εἶχε φωνὴν λεπτοτάτην, γυναικείαν, νηπιακὴν ὡς τὴν τοῦ κυρίου * * *, δεινοῦ ῥήτορος ἐπίσης, ὥστε ἀνάγκη πᾶσα βοθημάτων, ἵνα μὴ πνιγῆ ἢ μεγάλη του εὐγλωττία καὶ διέλθῃ ἀπαρατήρητος ἢ λαμπρὰ αὐτοῦ ὑπόκρισις.

— « Ἡ ταπεινὴ μου γνώμη, ἔντιμοι κύριοι, εἶπε προοιμιαζόμενος καὶ αἶρων ἐκ τῆς κεφαλῆς τὸ μέγα κωνοειδὲς κάλυμμά του, εἶναι μὲ τὴν ἀδειάν σας . . .

— « Δυνατώτερα! ἐξάδελφε, ἀνέκραξεν ἡ σαρκαστικὴ Ἀναστασία, σὲ βλέπομεν (καὶ κατ' ἰδίαν. « ὁ φανὸς φέγγει »), ἀλλὰ δὲν σὲ ἀκούομεν,

καὶ δὲν θέλομεν νὰ χάσωμεν τὰ χρυσᾶ σου λόγια . . . θὰ ἦτο τῷ ὄντι ἀμαρτία! . . . »

Ὁ γενναῖος ἐξάδελφος ταράττεται . . ἐρυθρίᾳ . . . τὰ χάνει . . ., — ὡς ἐν τῇ Συνελεύσει ὁ εὐγλωττος πληρεξούσιος κύριος . . ., ὅστις κακῶς ποιῶν δὲν ἀγορεύει συνεχῶς ἵνα συνειθίσῃ—, καὶ, *pour se donner une contenance*, ὡς λέγουσιν οἱ Γάλλοι, ψιθυρίζει ἄσμά τι καὶ θέτει ἐπὶ τῆς κεφαλῆς του τὸν ἀπόρθητον πυργοειδῆ σκουφόν του (ὁ Ἰταλὸς ῥήτωρ, ἐνοσεῖται, ὁ ἡμέτερος οὐδέποτε ἐκβάλλει τὸν ἰδικόν του), ὅπερ δίδει αὐτῷ μορφὴν Ἄρως τῶν Ἀποκρέω, φέροντος περικεφαλαίαν βαμβακερὰν καὶ ἀναβαίνοντος ξύλινον θρανίον ἀντὶ φρουάττοντος ἵππου. Ἐπὶ τῇ θέᾳ ταύτῃ ἡ φιλέκδικος Ἀναστασία δίδει τὸ σύνθημα, καὶ γέλωσ ἀσβεστος, ὀλυμπιος, οἷον μόνον οἱ ἐντροφῶντες μάκαρες ἐγίνωσκον, καταλαμβάνει τὰ χεῖλη τῶν διασκεπτομένων· γελῶσιν ὅλοι, γελᾷ καὶ ὁ οἰκοκύριος, κατὰ τὸ δημῶδες.

— « Ἐξακολούθει! Πέτρε, λέγει τότε ὁ πρόεδρος μὲ ὕφος κομικῶς σοβαρὸν, ἀποτεινόμενος πρὸς τὸν ῥήτορα, ὅστις ἐταλαντεύετο ἂν ἔπρεπεν ἢ ὄχι νὰ ἀφήσῃ τὸ αὐτοσχέδιον ἐκεῖνο βῆμα, ἐξακολούθει! σοὶ τὸ ἐπιβάλλω ἐν ὀνόματι τῆς συγγενείας μας, » προσέθηκε ῥίπτων ἐπὶ τῆς ἀδελφῆς του βλέμμα ὀργίλον.

Ὁ ῥήτωρ ἀναλαμβάνει θάρβος ὀλίγον κατ' ὀλίγον, καὶ, ὅπως μὴ ἀφήτῃ καιρὸν εἰς νέας διακοπὰς, λέγει ἐσπευσμένως, διὰ μιᾶς, ὡς ἂν εἶχεν ἄνθρακας ἐπὶ γλώττης.

— « Ἡ ταπεινὴ μου γνώμη, ἔντιμοι κύριοι, εἶναι, μὲ τὴν ἀδειάν σας, ὅτι πρὶν ἢ σκεφθῶμεν νὰ κάμωμεν τὸν Βονιφάτιον παππᾶν, ἐξοχώτατον, δικηγόρον ἢ ὅσα ἄλλα εἶπετε, ἡ ταπεινὴ μου γνώμη εἶναι νὰ τὸν στείλωμεν πρῶτον εἰς τὸ σχολεῖον νὰ μάθῃ γράμματα, καὶ ὕστερον βλέπομεν διὰ τὰ ἄλλα. »

Ἡ γνώμη αὕτη σφοδρῶς κατεπολεμήθη ὑπὸ τοῦ συμβουλίου, καὶ δικαίως· εἶχε δύο ἐλλείμματα ἐπίσης μεγάλα, πρῶτον ἦτον ὀρθή, καὶ τοῦτο ἤρκει ὅπως εὖρη ἐναντίους καὶ ὑποστῆ πόλεμον, κατὰ τὴν ἀνέκαθεν ὑπὸ τῶν συνελεύσεων, μὴ ἐξαιρουμένης καὶ τῆς ἡμετέρας, παρεδεδεγμένην τακτικὴν· δεύτερον χάπως ἐφάνη τῇ Ἀναστασίᾳ ὅτι ἤρσεν εἰς τὸν γέροντα Σαντελλίνην, καὶ ἰδοὺ λόγος ἀποχρῶν ἵνα μὴ ἀρέσῃ εἰς αὐτὴν, καὶ δράξῃ τὴν εὐκαιρίαν νὰ ἐκδικηθῇ τὸν προσβαλόντα τὴν φιλοτιμίαν της ἀδελφόν, καὶ τὸν ἀδιαφοροῦντα εἰς τὰ κάλλη της ἐξαδέλφου. Ὅθεν λαύρως ἐπέπεσεν ἡ χρυσὴ της γλώσσα—ἡ γλώσσα τῶν γυναικῶν εἶναι πάντοτε χρυσή—κατὰ τῆς εὐηθείας τινῶν ἀνθρώπων προτεινόντων πράγματα γελοῖα, καὶ τῆς φιλαργυρίας ἄλλων παραδεχομένων αὐτὰ, μόνον καὶ μόνον χάριν οἰκονομίας.

— « Ἐφωτίσθημεν », ἀνέκραξεν ἡ συνέλευσις.

(1) Τὴν Βιέντιναν κοσμεῖ μεγάλη καὶ ὡραία λίμνη.

διακόπτουσα διὰ τῶν ἀνευφημιῶν τῆς τὸν ῥήτορα.

— « Καλὴ ἡ γνώμη τοῦ Πέτρου, καὶ ἄς φορῆ καὶ ἐκείνον τὸν σκούφον, » ἀπήντησεν ὁ πρόεδρος ὅστις, ὡς φαίνεται, δὲν εἶχεν εἰσέτι φωτισθῆ.

Ἡ γλῶσσα τοῦ ῥήτορος ἐξηκολούθει κεραυνοβολοῦσα δεξιὰ καὶ ἀριστερὰ τὴν εὐθείαν καὶ τὴν φιλαργυρίαν εἶπεν, εἶπεν καὶ τί δὲν εἶπεν! Οὐδέποτε κρινολινοφόρος ῥήτωρ περιῆλθεν εἰς τοιοῦτον ὕψος λόγου, ὅσον ἡ Ἀναστασία κατὰ τὴν ἀγρευεῖν ἐκείνην καὶ ἔπειτα λέγουσιν ὅτι αἱ γυναῖκες δὲν εἶναι εἰς ὅλα ἐπιδεικτικά, θέλω νὰ εἶπω ἐπιδεικτικά, ὅποια τρομερὰ συκοφαντία!... Οὐδέποτε οἱ βραχιόνες καὶ αἱ χεῖρες τῆς διέγραψαν εἰς τὸν ἄερα τοσαύτας καθέτους, ὀριζοντίους καὶ καμπύλας γραμμὰς, ὅσας κατὰ τὴν ἡμέραν ἐκείνην ὁμοίως τηλεγράφων τοῦ ἀρχαίου συστήματος. Ἐπεκαλέσθη τὸν οὐρανὸν, ἀτενίζουσα πρὸς τὴν γῆν, κατηράσθη τὴν γῆν, πέμπουσα βλέμματα ἀπειλητικὰ πρὸς τὸν οὐρανὸν, ὡς διάσημός τις ἦθοποιός, δὲν ἐνθουμοῦμαι τίνος θεάτρου, οὐχὶ βεβαίως τοῦ ἐν Ἀθήναις. Ἐνὶ λόγῳ ὑπῆρξεν εὐφραδῆς, εὐγλωττος, μεγαλοπρεπῆς, πειστικὴ ὡς ἡ θεὰ Πειθῶ, καὶ ἂν δὲν ἔπεισε τὸν γέροντα Σαντελλίνην τί πρὸς τοῦτο; Πόσοι καὶ πόσοι Ἑβραῖοι (ἅπαντες σχεδὸν) δὲν ἔμειναν ἄπιστοι καὶ τυφλοὶ ἀπέναντι τόσων μεγάλων θαυμάτων! εἶχον ἄρὰ γε δίκαιον οἱ Ἑβραῖοι, καὶ τὰ θαύματα δὲν ἦσαν θαύματα;

Τέλος ὁ πρόεδρος, οὐδεμίαν ἄλλην βλέπων διέξοδον, ἠναγκάσθη νὰ καταφύγῃ εἰς πολιτικὸν τόλμημα, καὶ διαλύσας τὴν συνέλευσιν, ἐκήρυξεν ἑαυτὸν δικτάτορα, ὡς εἶχεν ἀναγορεύσει ἑαυτὸν πρόεδρον. Ἡ νίκη τῷ ἔμεινε βεβαίως, ἀλλ' ὅποια νίκη! . . ἠδύνατο καὶ αὐτὸς νὰ εἶπῃ ὡς ὁ Πύρρος « Ἄν ἐτι μίαν μάχην τῇ Ἀναστασία νικήσωμεν, ἀπολούμεθα ἐντελῶς » εὐτυχῶς, σεβόμενος ἑαυτὸν καὶ τοὺς συναδέλφους του, δὲν ἤξευρε γράμματα.

Τὴν ἐπιούσαν, λίαν πρῶτ', ὁ Βονιφάτιος ἐξῆλθε τῆς πατρικῆς οἰκίας, φέρων πρῶτην φορὰν βιβλίον ὑπὸ μάλης, καὶ κρατῶν ἐν τῇ δεξιᾷ μικρὸν κάμιστρον, ἐντὸς τοῦ ὁποίου ἡ προνοητικὴ θεία του Ἀναστασία εἶχε θέσει καφὲν, ζάχαριν καὶ ζεῦγος παχειῶν ὀρνίθων, ἀναγκαῖον διαβατήριον ἵνα ὁ νέος τύχῃ ὅσον ἐνδοτε κληῖς δεξιῶσεως εἰς τὸ κράτος τοῦ διδασκάλου, ἔνθα, κατὰ τὰς συνταγματικὰς θεωρίας τῆς ἐποχῆς ἐκείνης, ἡ μόνη μάστιξ ἔβασίλευε καὶ ἐκυβέρνηε. Ὁ Βονιφάτιος ἐπὶ πολὺ ἐφοίτησεν εἰς τὸ σχολεῖον, ἀναμμένων πάντες τὴν πρὸς ὃ προώριστο κληῖσιν του, ἥτοι ἐβράδυνε νὰ τὸν ἐπισκεφθῆ, ὡς συμβαίνει εἰς πάντας τοὺς μεγάλους ἀνδρας. Φύσει ταπεινοφρων, περιεφρόνῃ πάντα προθιβασιμῶν, ὥστε ἐγήρασεν, οὕτως εἶπεῖν, ἐν τῇ αὐτῇ τάξει.

Πολλὰ καὶ διάφορα ἐκεῖ ἐδιδάχθη καὶ εἰς ὅλα ἤθελε βεβαίως προκόψει, ἂν δὲν τὸν ἐμπόδιζεν ἡ εὐαγγελικὴ του ταπεινοφροσύνη. Τὴν λατινικὴν γλῶσσαν ἐκάλεε *γλῶσσαν τῆς ἀγομίας* καὶ τῆς βαρβαρότητος, διότι ἡ τοῦ διδασκάλου

μάστιξ καθίστα αὐτὴν ζυγὸν ἀφόρητον. Ὁσάκις παρουσιάζετο νὰ ἐπαναλάβῃ τὸ κατηραμένον ἐκεῖνο μᾶθημα, ἤρχιζε πάντοτε τείναν τὴν χεῖρα πρὸς τὸν διδασκάλον ἀλλ' εἰς τὸ πείσμα καὶ τοῦ διδασκάλου καὶ τῆς μαστιγῆς ὠρκίσθη νὰ μὴ μάθῃ ποτὲ τὴν γλῶσσαν τῆς ἀγομίας, καὶ ἐκράτησε τὸν ὄρκον τοῦ ὁ Βονιφάτιος εἶχε χαρακτῆρα, καίτοι νέος. Ὅτε ἐδιδάσκετο τὸ συντακτικὸν τῶν βαρβάρων, ὁ διδασκάλος μετεχειρίζετο ὡς παράδειγμα ἀπλῆς προπάσεως τὰς δύο ἐξῆς, ἐν κινωτάτῃ χεῖρσι ἐν τοῖς σχολείοις τῆς ἐποχῆς ἐκείνης: « Bonifatius est asinus » τοῦτέστιν « Ὁ Βονιφάτιος ἐστὶν ὄνος, » καὶ « Ego sum asinus » ἥτοι « Ἐγὼ εἰμι ὄνος ». Ἀλλ' ὁ μαθητῆς, συγχέων τὸ est μὲ τὸ sum, δηλαδὴ τὸ ἐστὶν μὲ τὸ εἰμι, ἔλεγε « Bonifatius sum asinus » ἢ « Ego est asinus, » ἥτοι « Ὁ Βονιφάτιος εἰμι ὄνος » ἢ « Ἐγὼ ἐστὶν ὄνος. » Πᾶν ἀμάρτημα ἐτιμωρεῖτο διὰ μιᾶς μαστιγιώσεως τοιούτου ὁ ὄργανός τοῦ καταστήματος, μόνον τὸ ὄνομα τοῦ εὐγενούς ζῶου ἐξηροῖτο ὀρθῶς ἢ ἐσφαλμένως προφερόμενον asinus ἢ asinum, ὄνος ἢ ὄον, παρεκκολουθεῖτο πάντοτε ὑπὸ μαστιγιώσεως, ὧν ὁ ἀριθμὸς ἔμενεν εἰς τὴν διάκρισιν τοῦ διδασκάλου. Πρᾶγμα τῷ ὄντι περιεργον' τὸ ὄνομα τοῦ εἰρηνικωτέρου τῶν ζῶων εἶχε τοσαύτην ἰσχύν ἐπὶ τῶν ὠτων τοῦ διδασκάλου, ὥστε ἀμέσως ἐκίνει τὸν θυμὸν καὶ τὴν ὀργὴν του. Ἄμα ἤκουε τὸ ὄνομα τοῦτο, εὐθὺς ὅλος ἠλεκτρίζετο, τὸ αἷμά του ἔβραζεν, οἱ ὀφθαλμοὶ του ἐξέπεμπον σπινθῆρας καὶ οὐλόγια, ὡς οἱ ὀφθαλμοὶ γαλῆς ἐξηγριωμένης, τὰ διοπτρά του σπασμαδικῶς ὠρχοῦντο ἐπὶ τῆς βορβωνικῆς ρινός του, — ὅθεν καὶ nasone, *mutar* οἱ μαθηταὶ προσηγόρευον αὐτὸν—, ἥτις προσελάμβανεν ὅλα τῆς ἱριδος τὰ χρώματα, ἐνὶ λόγῳ ἐγένετο ἔξαλλος, ἐκμανῆς καὶ ἡ μάστιξ ἀνηλεῶς ὑψοῦτο καὶ κατήρχετο ἐπὶ τῆς ἀτυχῆς παλάμης τοῦ Βονιφάτιου. ὦ! βεβαίως ὁ διδασκάλος εὐρίσκετο τότε ὑπὸ τὴν ἐπιβροίαν βαθῆως ἐρρίζωμένης παιδικῆς ἀναμνήσεως!..

Βεβαρυμένος ὁ νεανίας νὰ ἐπαναλαμβάνῃ καθ' ἐκάστην « Ὁ Βονιφάτιος εἰμι ὄνον », νὰ ἀκούῃ « ἐστὶν ὄνος, ὄνε! » καὶ νὰ αισθάνηται τὴν γλυκύτητα τῆς μάστιγος, πρῶταν τινὰ ἀφῆκε λάθρα τὸ σχολεῖον, ἐπῆρε ὅν ἀπήντησε πρῶτον δρόμον, εἰσῆλθεν εἰς τὸ ἐργαστήριον ἑνὸς τῶν πολυτρόπων ἐκείνων τεχνιτῶν, ὧν τὸ ἐπάγγελμα ὁ Βωμάρκατος ἀπεθανάτισεν ἐν τῷ προσώπῳ τοῦ Figaro, παρήγγειλε νὰ κάμῃ αὐτῷ ἐπὶ τῆς κεφαλῆς μικρὰν *koussura* (tonsura) στήματος καὶ μεγέθους ταλλήσου, καὶ ἐξῆλθεν ἐπιφορτίσας τὸ ἄγιον Πνεῦμα διὰ τὰ περαιτέρω.

Τὴν ἡμέραν ἐκείνην ὁ Βονιφάτιος εἶχεν εὐρεῖ τὴν πρὸς ὃ προώριστο κληῖσιν τοῦ μάλῃως ἤργησεν αὐτῇ νὰ ἔλθῃ, ἥτοι τότε εἰκοσιπενταέτης, ἀλλ' ὡς λέγει ἡ τῶν ἐθνῶν σοφία: « Κάλιον ἀργὰ παρὰ ποτέ. »

ΕΙΡΗΝΗΙΟΣ ΑΣΩΠΙΟΣ.

(Ἐπεταὶ συνέχεια).